

NUTRİSYONEL BOY KISALIĞI

**OLAN ADÖLESANLARDA NUTRİSYONEL DESTEĞİN
BÜYÜME VE BÜYÜME FAKTÖRLERİNE ETKİSİ;**

Uzun süreli izlem sonuçları

Prof. Dr. Ayça Törel Ergür

KUTF Pediatrik Endokrinoloji Bilim Dalı

GİRİŞ ve AMAÇ

Çocukluk çağından itibaren suboptimal beslenmenin uzun dönemdeki en önemli yansımasının *boy kısalığı* olduğu bilinmektedir. ***Bu durum boy kısalıklı adölesan popülasyonunun artmasına yol açmaktadır.*** Üstelik bu olgular normal varyant boy kısalığı ile sıklıkla karışabilmektedir.

Bu nedenle;

Nutrisyonel boy kısalığı(NBK)

tanımı için daha net kriterlere gereksinim vardır.

GİRİŞ ve AMAÇ

Ayrıca böyle olgularda *nutrisionel destek tedavisinin (NDT) büyüme paternine etkisini* araştıran veriler de son derece kısıtlıdır. *Bu çalışmanın amacı adölesan grupta NUTRİSYONEL BOY KISALIĞI tanımını irdelemek ve bu tanıyı alan adölesanlarda uzun süreli NDT nin büyüme ve büyüme faktörlerine etkisini araştırmaktır.*

OLGULARAR ve YÖNTEM

Çalışma kapsamına bir yıl süre ile izlenen 11 NBK 'ı olan adölesan alındı.

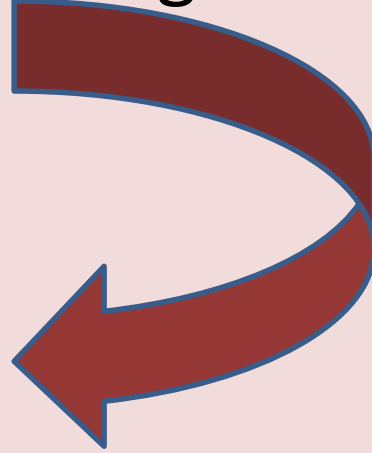
Nutrisyonel boy kısalığı;

- *Boy ve vücut ağırlığının 3. Persentil altında oluşu*
- *Adölesanın aktüel başvuru boy persentilinin hedef boy persentili altında oluşu,*
- *Kemik yaşı geriliğinin bulunmaması,*
- *Puberte gecikme bulguları olmayışı*

- Normal varyant boy kısalıkları** (*genetik ve konstitusyonel*)
- Patolojik boy kısalığı,**
- Enfeksiyon,**
- Süt allerjisi ,**
- Kronik hastalık,**
- Endokrinopati**
- İlaç kullanma öyküsü bulunanlar**

çalışma kapsamına alınmadı.

Tüm olgulara

**Ayrıntılı öykü,
Antropometrik değerlendirme,
Fizik muayene**

OLGULAR ve YÖNTEM

Başvuruda tüm olgularda

- ✓ Biyokimya,
- ✓ Hormonal inceleme,
- ✓ kemik yaşı ,
- ✓ mikronutrient depoları,
- ✓ çölyak antikoru ve
- ✓ IGF1 –IGFBP3 düzeyleri bakıldı.

Bu olgulara nutrisyonel destek ürünü *yaşa göre protein ve kalori defisitine*

göre ayarlandı.

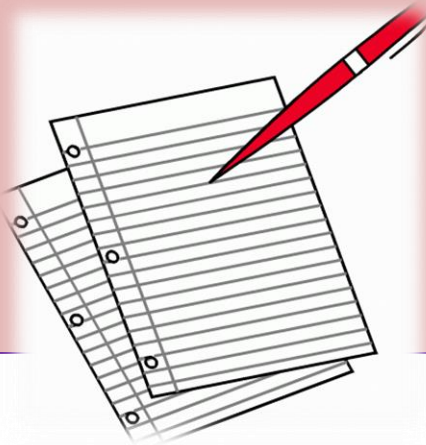
Mikronutrisyonel açığı olan olguların buna yönelik açıkları kapatılarak çalışmaya alındı.

OLGULAR ve YÖNTEM

Çalışma kapsamında bu olguların ,

Üç günlük besin tüketim kaydı

- ✓ *iki gün hafta içi,*
- ✓ *bir gün hafta sonu*
tutmuş olması zorunlu kriter olarak alındı.

24 SAATLİK GERİYE DÖNÜK BESİN TÜKETİM KAYDI

- TARİH..... / ...../2014
1. Hafta içi   2. Hafta Sonu

•
ÖĞÜN
BESİN ADI- İÇİNDEKİLER
MİKTARI (g)
ARTIK %
NET MİKTAR (g)

SABAH

KUŞLUK

ÖĞLE

İKİNDİ

AKŞAM

GECE

Tüm olgularda WHO tarafından belirlenen formüllere göre enerji ve makrobesin ögeleri gereksinimleri hesaplandı

10-19 YAŞ İÇİN ENERJİ HESABI:

BME bulundu (WHO'nun formülasyonu).

$$\text{BME (E)} = 17.5 \times \text{ağırlık} + 651$$

$$\text{BME (K)} = 12.2 \times \text{ağırlık} + 746$$

Bu değerlere fiziksel aktivite eklendi (orta fiziksel aktivite).

Erkek için: 1.60 – 1.75

Kız için: 1.50 – 1.60

Büyüme ve gelişme için ekleme yapıldı.

10-15 yaş .....1.9 kkal/kg

15-17 yaş .....1.5 kkal/kg

18-19 yaş .....0.9 kkal/kg

10-19 YAŞ İÇİN MAKRO BESİN ÖGELERİ GEREKSİNİMLERİ

PROTEİN: Enerjinin % 12-15'i

0.62-0.75 g/kg/gün (güvenli alım/safelevel)

0.90-1.0 g/kg/gün (NPU %80)

1.5-2.0 g/kg/gün (NPU %60-70)

KARBONHİDRAT: Enerjinin % 50-60'ı

YAĞ: Enerjinin %

30'u (Doymuş yağ içeriği düşük)

SIVI: 2-3 litre

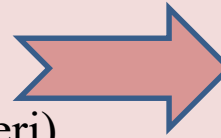
FAO. Human Energy Requirements 2004

Pekcan G. Beslenme Durumunun Saptanması Diyet El Kitabı, Hatiboğlu Yayınları, 7. Baskı, Ankara, 2013: 67-142

Nutrisyonel destek ürünü ;

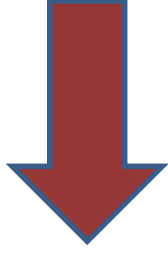
- ✓ Makronutrisyon elementler
- ✓ Karbonhidrat (oligosakkarit ve polisakkarit)
- ✓ Protein(kazein)
- ✓ Yağ(poliansature,sature,tek zincirli yağ asitleri)
- ✓ Vitamin ve mineral(Na,K,Ca,P,Cl,Mg,Zn,Fe)
- ✓ Solid yükü düşük (<277mOsm/L)
- ✓ Tadı iyi olan ve iyi tolere edilebilen

zenginleştirilmiş

Tüm olgulara ve ailesine ürün kullanımı ile ilgili eğitim beslenme uzman hemşireleri tarafından verildi.

Ve aynı uzmanlarca 15 gün aralarla izleme alındılar.

- *Olguların günlük enerji gereksinimleri hesaplandıktan sonra defisit kalorileri hesaplandı.*
- *Defisit kalorilerinin %50 sine karşılık gelen nutrisyonel destek ürünü başlatıldı.*
- *Tedricen arttırılarak tamamının karşılaması sağlandı.*

SONUÇLAR

SONUÇLAR-1

Olguların

4'ü kız 7'si erkekti.
Antropometrik ve
laboratuvar
değerleri Tablo1
dedir.

	<i>Mean</i>	<i>SD</i>
Yaş (yıl)	14,6	±1,6
Vücut ağırlığı (kg)	37,8	±7,3
Boy(cm)	145,2	±7,8
VKI (kg/m ²)	17,8	±2,0
Kemik yaşı (yıl)	13,9	±2,1
Hemoglobin (g/dl)	13,9	±1,1
MCV (fL)	85,5	±5,6
Ferritin (µg/L)	25,6	±17,8
Vitamin B12 (pg/ml)	297,8	±120,7
Folik Asit (ng/ml)	11,2	±5,9
Vitamin D (ng/ml)	29,0	±16,6
Çinko (µg/dl)	93,4	±37,2
sT4 (ng/dl)	1,6	±0,2
TSH (µU/ml)	2,1	±0,9

Tablo2. Antropometrik ölçümler ve büyüme faktörleri

*İstatistiki anlam(p<0.05)

	0. month	6. month	12. month
Vücut ağırlığı(kg)	37,92 ± 7,36	39,20 ± 6,53	40,15 ± 5,81*
Boy(cm)	145, 24 ± 7,78	147,31 ± 5,20*	148,20 ± 10,12*
VKİ (kg/m²)	17,81 ± 2,03	17,76 ± 1,58	18,38 ± 1,67*
Büyüme hızı(cm/yıl)		1,36 ± 0,94	4,20 ± 2,3
IGF-1 (ng/ml)	252,0 ± 98,39	271,75 ± 120,74	428,16 ± 126,61*
IGF-1 (min-maks persentil)	(-3 , 1)	(-3, 1)	(-1, 1.28)
IGFBP3 (µg/ml)	4,88 ± 0,88	5,33 ± 0,70	6,69 ± 3,18
IGFBP3 (min-maks persentil)	(1, 2.3)	(1, 3)	(-1.28, 3)

SONUÇLAR-2

Uzun süreli izlemde antropometrik ve büyüme faktör düzeylerindeki değişim Tablo2 de gösterilmektedir.

Buna göre *olguların* ;

- 6. ve 12. aydaki boy ,
- 12. aydaki vücut ağırlığı,
- 12. aydaki VKI artışı

Tüm olgularda büyüme faktörlerinden IGF1 12. ayda belirgin olarak yükseldi.

LITERATÜR

Ülkemizde Alaçakır ve arkadaşlarının 2009 da yaş ortalaması 11.46 $\pm$ 2.16 yıl olan 200 çocuk üzerinde yaptıkları çalışmada **Nutrisyonel boy kısalığı** oranı **%7** olarak bulunmuştur.

Alaçakır ve ark. Turkish J Pediatr Dis, 2009

Kliniğimizde 2013-2014 yılları arasında boy kısalığı saptanan 277 olgunun 38'inde (**%14**) nutrisyonel boy kısalığı saptanmıştır.

Törel Ergür A, Odabaşı Güneş S. Türkiye Klinikleri, 2014

Thibault ve arkadaşlarının 79 prepubertal idiopatik boy kısalığı olan çocukta yaptığı çalışmada

- *Boy kısalığı olan çocukların BMI indeksinin normal popülasyona göre daha düşük olduğu*
- Olguların yetersiz nütrisyonel alımlarının bu duruma sebep olabileceği vurgulanmıştır.

INCAP (Institute of Nutrition of Central America and Panama) ve CRSP çalışmalarının birlikte değerlendirilmesi sonucunda;

Gelişmekte olan ülkelerde ***büyüme geriliği ve bodurluğun*** hayatın erken dönemlerinde (ilk 18 ay) oluştuğu ve bu olgulara daha sonra yapılan müdahalelerin sonuç vermeyerek kalıcı bodurluğa ve fonksiyon kaybına neden olduğu vurgulanmıştır

Allen LH. Malnutrition and Human Function: A Comparison of Conclusions From the INCAP and Nutrition CRSP Studies. 1995

✓ *1994 ve 2013 yıllarında ABD’de yapılan iki farklı çalışmada*

Daha sonraki dönemlerde yapılacak nütrisyonel müdahalelerin de büyüme ve boy uzamasına katkısının olacağı ve hatta tam yakalama sağlayabileceği vurgulanmıştır.

Prentice AM, Ward KA, Goldberg GR, Jarjou LM, Moore SE, Fulford AJ, Prentice A. Critical Windows for nutritional interventions against stunting. 2013

Golden MH: Is complete catch-up possible for stunted malnourished children? 1994

INCAP (Institute of Nutrition of Central America and Panama (1966-1977; Guatemala) gerçekleřtirdiđi çalışmada;

Prepubertal besin desteği alan olgularda bile adolesan dönemde maturasyon hızınının (kemik yaşı veya menarş) artmadığı tespit edilmiştir .

- Nutrition Collaborative Research Support Program (CRSP)' ın 2 farklı ülkede yaptığı çalışmada
  - Gelişmekte olan ülkelerde hayvansal proteinlerin ve vitamin B12 alımının az
  - Diyetteki yüksek **fitat, fiber ve çay tüketimi nedeniyle çinko ve demir biyoyararlanımının azaldığına dikkat çekilmiştir**
  - **Bu mikronütrisyonel eksikliklerin lineer boy uzamasını etkilediği gösterilmiştir**

Neumann CG, et al. Onset and evolution of stunting in infants and children. Examples from the Human Nutrition Collaborative Research Support Program. Kenya and Egypt studies. 1994 02S

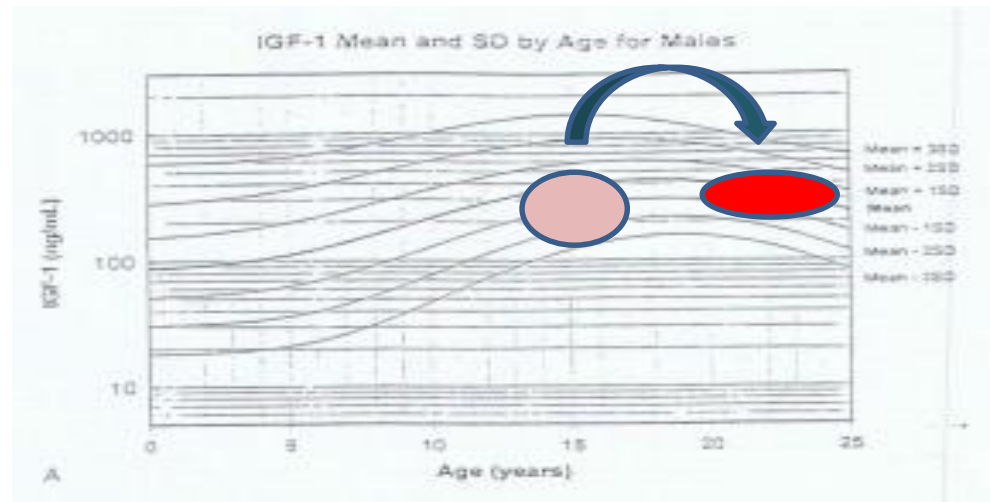
Öcal ve arkadaşları akut ve kronik beslenme yetersizliğinde IGF1 düzeylerinin azaldığına işaret etmişlerdir.

Çalışmamızda tüm olgularda tedavi öncesi IGF1 değeri belirgin düşük persentilde (-3SD;1SD) saptanmıştır.

Öcal G. Büyüme Bozuklukları [Growth Failure]. In: Günöz H, et al. Pediatrik Endokrinoloji., 2003; 131,54

Bir yıllık dönemde serum IGF1 düzeyleri yükselerek -1SD(min) ve 1.28 SD(maks) düzeylerine ulaşmıştır.

SON SÖZ

Nutrisyonel kökenli boy kısalığı tanısını alan adölesanlarda *uzun süreli nutrisyonel desteğin* hem büyüme faktörlerinde ve bununla ilintili olarak hem de antropometrik değerlerde anlamlı bir iyileşme sağladığı gözlenmiştir.

SON SÖZ

Bu çalışmanın önemli bir yönü de tedavi esnasında **artan serum IGF1 düzeylerinin güvenli sınırlarda kalmış olmasıdır**. Bu sonuç bu tedavinin güvenilirliğini desteklemesi bakımından cesaret verici olmuştur.

